

Länsstyrelsens insatser gällande mäns våld mot kvinnor

Årsrapport 2004

www.m.lst.se

Avdelningen för tvärssektoriella uppdrag
Februari 2005
Maria Lindberg

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

INNEHÅLL

1. Inledning	3
2. Länsstyrelsens insatser	3
2.1 Insatser inom regeringsuppdraget om hedersrelaterat våld.....	4
2.2 Studie om människohandel för sexuella ändamål	5
2.3 Mäns våld mot kvinnor inom äldreomsorgen.....	5
2.4 Socialtjänstens insatser mot mäns våld mot kvinnor.....	6
3. Bilagor	7

1. Inledning

Ett av målen med jämställdhetspolitiken är frihet från könsrelaterat våld. Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande samhällsproblem och ett uttryck för att det finns en obalans i maktförhållandet mellan kvinnor och män, d v s mäns överordning och kvinnors underordning.

Länsstyrelsens uppdrag enligt regeringens regleringsbrev är att myndigheten inom ramen för den sociala tillsynen skall uppmärksamma frågan om mäns våld mot kvinnor. Stödet och skyddet till kvinnor som är utsatta för våld eller andra övergrepp skall uppmärksammas i tillsynen. Länsstyrelsen skall årligen till regeringen redovisa hur och i vilken utsträckning frågan om våld mot kvinnor uppmärksammats i tillsynen samt hur barnens förhållande uppmärksammats i tillsynen i de fall deras mödrar utsatts för våld.

Ansvar för att uppmärksamma mäns våld mot kvinnor ligger på Perspektivgruppen, som arbetar med jämställdhet, integration och barnperspektiv samt Sociala funktionen, som bland annat utövar tillsyn av socialtjänsten och äldreomsorgen. Insatserna har till största del bestått i aktiviteter inom ramen för regeringsuppdraget om så kallat hedersrelaterat våld samt en kartläggning av människohandel för sexuella ändamål, ett projekt finansierat av SIDA.

2. Länsstyrelsens insatser

Länsstyrelsen har i sitt arbete gällande mäns våld mot kvinnor under år 2004 inriktat sig på följande områden:

- Hedersrelaterat våld. Inom ramen för Länsstyrelsens regeringsuppdrag om så kallat hedersrelaterat våld har insatser gällande skyddat boende samt förebyggande arbete genomförts.
- Människohandel för sexuella ändamål. En förstudie av känd förekomst och initiativ i Skåne har genomförts.
- Mäns våld mot kvinnor inom äldreomsorgen. Inledande samtal med Länsstyrelsens äldreskyddsombud har förts på myndigheten för att öka uppmärksamheten på mäns våld mot kvinnor inom ramen för tillsynsarbetet.

2.1 Insatser inom regeringsuppdraget om hedersrelaterat våld

Länsstyrelsen har sedan år 2002 erhållit fyra regeringsuppdrag gällande så kallat hedersrelaterat våld. Under år 2004 genomfördes flera omfattande insatser inom ramen för myndighetens regeringsuppdrag.

Regeringen avsatte genom beslut i juni 2003 totalt 4,5 miljoner kronor till länsstyrelserna i storstadslänen. Uppdraget bestod i att i samråd med Socialstyrelsen, kommuner och andra berörda myndigheter, utveckla ett skyddat boende m.m. för flickor och unga kvinnor som riskerar att utsättas för så kallat hedersrelaterat våld.

Länsstyrelsen i Skåne läns insatser bestod främst i följande insatsområden:

- utveckla av skyddat boende och förebyggande arbete genom med hjälp av projektmedel som kunde sökas av kommuner, kommunägda bolag, myndigheter, organisationer, samfund, stiftelser m fl
- utbilda personal som kommer i kontakt med problemet,
- samordna myndigheternas insatser,
- bilda av nätverk mellan myndigheter, trossamfund och frivilligorganisationer samt
- uppmärksamma ungdomar som utsätts för hot och våld på grund av sin sexuella läggning

Uppdraget avslutades och redovisades den 31 mars 2004 i en för hela landet gemensam rapport¹. Rapporten omfattar storstadslänens insatser samt övriga länsstyrelserns insatser, som hade uppdraget att kartlägga och analysera behovet av insatser för ungdomar utsatta för hedersrelaterat våld i sina respektive län. Länsstyrelsen i Skånes insatser redovisas översiktligt i den nationella rapporten men några av insatserna beskrivs även i andra separata rapporter².

I juni 2004 fick Länsstyrelsen ett förnyat uppdrag av regeringen för att lämna fortsatt stöd dels till att skyddade boenden inrättas och utvecklas, dels till förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld. Regeringen avsatte 7,5 miljoner till Länsstyrelsen i Skåne för uppdraget, som avslutas den 31 mars 2005.

¹ Nationell rapport om skyddat boende, mars 2004, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Se bilaga 1.

² Uppföljning av socialtjänstens insatser i arbetet mot hedersrelaterat våld, mars 2004, Länsstyrelsen i Skåne län. Se bilaga 2. Hedersrelaterat våld mot ungdomar p g a sexuell läggning, januari 2005, Länsstyrelsen i Skåne län (Rapportserien Skåne i utveckling 2004:24). Se bilaga 3.

Insatser som planeras genomföras innan maj 2005 beskrivs i en särskild handlingsplan³. Några insatser som genomförts under år 2004 är följande. Drygt 7 miljoner kronor har beviljats till projekt som syftar till att utveckla skyddat boende för ungdomar som utsätts för hedersrelaterat våld samt förebygga våldet. Totalt sexton aktörer har beviljats projektmedel⁴.

Länsstyrelsen har även anordnat rådslag för personal/personer som kommer i kontakt med hedersproblematiken. Syftet med rådslagen har varit att olika verksamheter får utbyta erfarenheter kring arbetsmetoder, förhållningssätt, handlingsberedskap och problem i frågan. Arbetet redovisas i en särskild sammanställning från rådslagen⁵.

Länsstyrelsen besökte under året sex av Skånes sju befintliga mellankommunala samverkansgrupper för mäns våld mot kvinnor för att diskutera hur frågan om hedersrelaterat våld uppmärksammas i det lokala arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

2.2 Studie om människohandel för sexuella ändamål

En förstudie om människohandel för sexuella ändamål, så kallad trafficking, har genomförts under året med hjälp av extern finansiering från SIDA. Förstudien beskriver översiktligt problematiken, den aktuella situationen och kunskapsläget beträffande handeln och sammanställer känd information om förekomsten i Skåne. I arbetet ingick även att beskriva arbete och initiativ mot handel av unga flickor för sexuella ändamål i länet.

Resultatet av studien presenteras i en särskild rapport⁶. Rapporten presenterades på ett seminarium⁷ om prostitution och människohandel i januari 2005 som Länsstyrelsen anordnade tillsammans med Näringsdepartementet.

2.3 Mäns våld mot kvinnor inom äldreomsorgen

En årlig rapport har sammanställts om anmälningar enligt Lex Sarah i äldreomsorgen som berör missförhållanden i omsorgen av äldre och funktionshindrade. De äldre skall skyddas mot fysisk, psykiska, sexuella och ekonomiska övergrepp. Det är möjligt att mäns våld mot kvinnor uppdagas i denna tillsyn, även om Länsstyrelsen ej specifikt efterfrågat mäns våld mot kvinnor i sin enkät till kommuner/stadsdelar och enskilda verksamheter. En erfarenhet är dock att det främst är kvinnor som utsätts för det våld

³ Handlingsplan för hedersrelaterat våld, september 2004, Länsstyrelsen i Skåne län. Se bilaga 4.

⁴ Se bilaga 5.

⁵ Sammanställning av Länsstyrelsens rådslag om hedersrelaterat våld, december, 2004. Se bilaga 6.

⁶ Människohandel för sexuella ändamål i Skåne - en förstudie av känd förekomst och initiativ, 2004, Länsstyrelsen i Skåne län (Rapportserien Skåne i utveckling 2004:25). Se bilaga 7.

⁷ Se bilaga 8.

från personalen som anmälts enligt Lex Sarah⁸. Den årliga sammanställningen för år 2004 färdigställs under våren 2005.

Utöver detta har socialkonsulenterna under året uppmärksammat ett par misstänka fall av mäns våld mot kvinnor i enskilda ärenden. En allvarlig erfarenhet är ett fall där en äldre kvinna misstänktes utsättas för våld av sin man, men där kvinnan på grund av nedsatt förmåga att kommunicera och fatta beslut inte kunde anmäla mannen. Personer med nedsatt beslutsförmåga, t e x dementa eller förståndshandikappade är således totalt skyddslösa, vilket är en fråga som lagstiftaren behöver uppmärksamma.

2.4 Socialtjänstens insatser mot mäns våld mot kvinnor

Sociala funktionen utövar tillsyn av den kommunala socialtjänsten. Under året har Länsstyrelsen underrättats om ett fåtal enskilda ärenden som gällt våldutsatta kvinnor och deras barn.

De som ringer sociala funktionen representerar både kvinnojourer eller kommuner i andra län. Frågorna handlar oftast om svårigheter för en kvinna att flytta till en kommun i Skåne. Det förekommer att hyresvärden på den önskade orten inte godkänner kvinnan om inte socialtjänsten i den nya kommunen tillstyrker inflyttningen.

Det förekommer också att kvinnor som utsatts för våld av sin partner eller deras anhöriga ringer till Länsstyrelsen. De har vänt sig till socialtjänsten för stöd och/eller ekonomisk hjälp men blir, trots att de polisanmält mannen för våld, hänvisade till mannen för att få sin försörjning tillgodosedd. Socialtjänsten anser att Äktenskapsbalkens bestämmelser är starkare än kvinnans rätt till bistånd enligt SoL.

Även kvinnor som bryter upp från en kommun och flyr till en annan kommun kan råka ut för att hänvisas till den nya vistelsekommunen om det uppstår behov av ekonomiskt bistånd. I ett fall när kvinnan gjorde detta fick hon erbjudande om en biljett hem!

⁸ s. 4 Lex Sarah – anmälningar under 2003, 2004, Länsstyrelsen i Skåne län. Se bilaga 9.

3. Bilagor

- Bilaga 1 Nationell rapport om skyddat boende, mars 2004, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Bilaga 2 Uppföljning av socialtjänstens insatser i arbetet mot hedersrelaterat våld, mars 2004, Länsstyrelsen i Skåne län.
- Bilaga 3 Hedersrelaterat våld mot ungdomar p g a sexuell läggning, januari 2005, Länsstyrelsen i Skåne län (Rapportserien Skåne i utveckling 2004:24).
- Bilaga 4 Handlingsplan för hedersrelaterat våld, september 2004, Länsstyrelsen i Skåne län
- Bilaga 5 Projekt som beviljats projektmedel december 2004
- Bilaga 6 Sammanställning av Länsstyrelsens rådslag om hedersrelaterat våld, december, 2004.
- Bilaga 7 Människohandel för sexuella ändamål i Skåne - en förstudie av känd förekomst och initiativ, 2004, Länsstyrelsen i Skåne län (Rapportserien Skåne i utveckling 2004:25).
- Bilaga 8 Inbjudan till seminarium om människohandel
- Bilaga 9 Lex Sarah – anmälningar under 2003, 2004, Länsstyrelsen i Skåne län.

Östra Boulevarden 62 A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 21 10
Epost lansstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se

www.m.lst.se